

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

Quick scan archeologie

Empese en Tondense Heide

Gemeente Brummen

Datum: 22 november 2017

Projectnummer: 170420

INHOUD

1	Aanleiding en methode	3
2	Gebiedsbeschrijving en planomschrijving	4
3	Archeologie beleid	9
4	Conclusie en advies	12

1 Aanleiding en methode

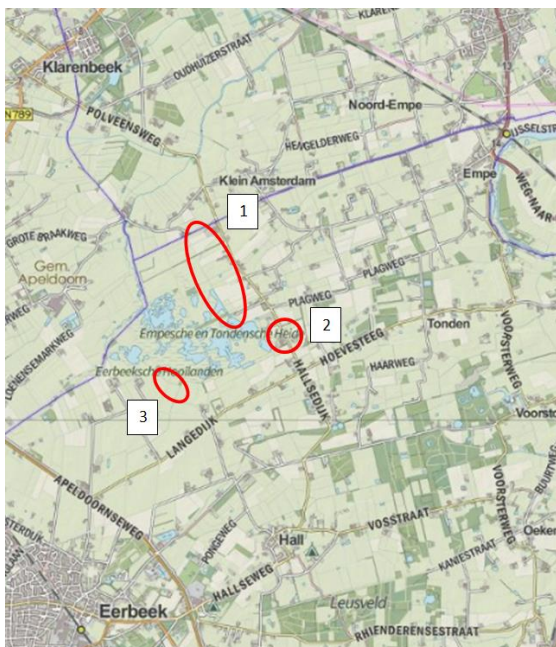
Rondom de Empese en Tondense Heide liggen verschillende percelen waarop het agrarische gebruik wordt of al is beëindigd. Deze percelen worden ingericht als natuurgebied. Op een deel van de percelen wordt in het kader van de ontwikkeling van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) met gebruik van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) het huidige gebruik als landbouwgrond omgezet naar natuur. De maatregelen betreffen onder andere ingrepen in de bodem, zoals het aanleggen van watergangen, het graven van poelen en het afgraven van de fosfaatrijke bouwvoor.

Bij een ruimtelijk plan moet, conform de Erfgoedwet, rekening worden gehouden met in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische waarden. Bij het voorliggende plan is de oppervlakte van het plangebied 22,3 ha en zijn de maatregelen nog niet gespecificeerd en niet opgenomen in een definitief inrichtingsplan. Voorliggende quick scan wordt uitgevoerd om vast te stellen of en onder welke voorwaarden binnen het plangebied een archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Vervolgens worden aanbevelingen gedaan voor eventueel vervolgonderzoek of de wijze waarop archeologie in het bestemmingsplan geregeld kan worden.

2 Gebiedsbeschrijving en planomschrijving

2.1.1 Plangebied

Het plangebied ligt tussen de plaatsen Eerbeek, Klarenbeek en Voorst. Op navolgende afbeelding is de ligging van het plangebied globaal weergegeven.

Uitsnede topografische kaart met globale aanduiding planlocatie (rode cirkel), bron: pdokviewer.pdok.nl

In navolgende afbeeldingen is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied bestaat uit drie deelgebieden.

Deelgebied 1 ligt ten westen van de Hallsedijk en aan de noordoostzijde van het natuurgebied Empese en Tondense Heide. Langs de westzijde wordt het plangebied grotendeels begrensd door de Veldbeek.

Luchtfoto met globale weergave deelgebied 1

Deelgebied 2 ligt rondom de Hallsedijk aan de zuidoostzijde van de Empese en Tondense Heide. Aan de westzijde wordt het begrensd door de Veldbeek en aan de noordzijde gedeeltelijk door het bouwperceel aan de Hallsedijk 25.

Luchtfoto met globale weergave deelgebied 2

Deelgebied 3 ligt aan de zuidwestzijde van de Empese en Tondense Heide.

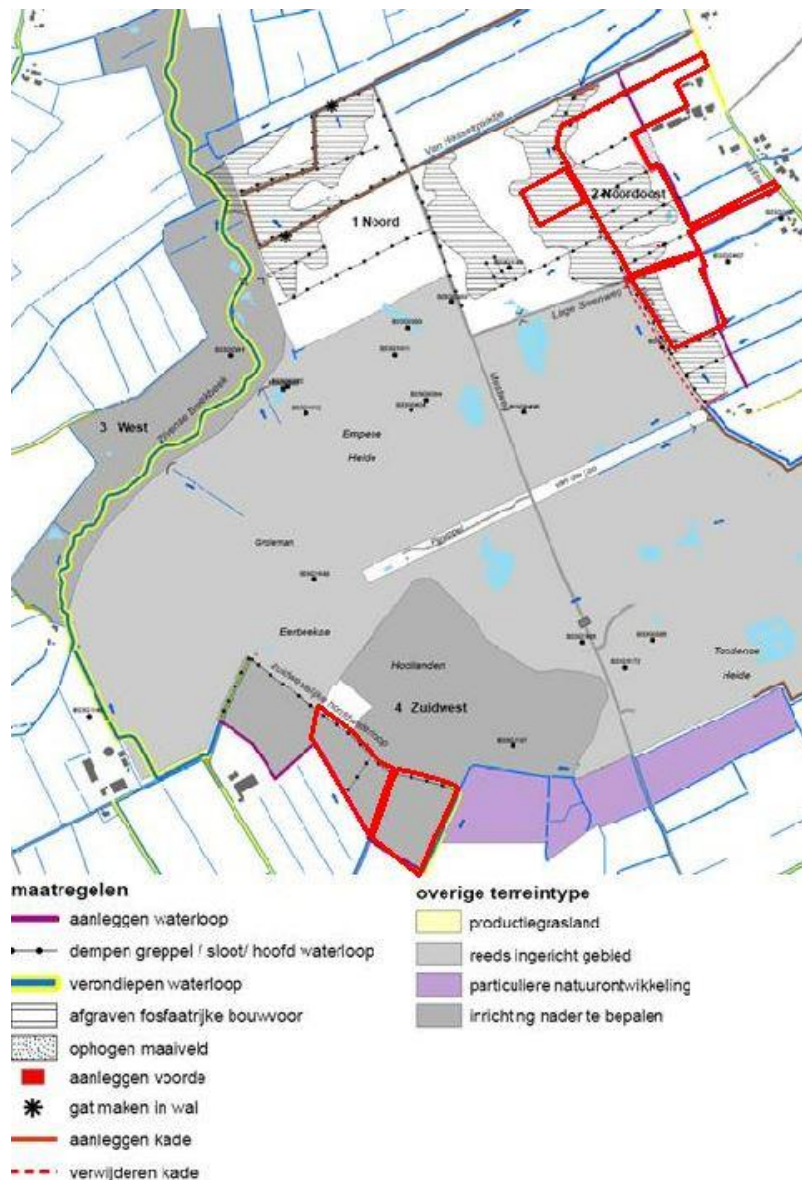

Luchtfoto met globale weergave deelgebied 3

2.1.2 Planbeschrijving

Inrichtingsplan Empese en Tondense Heide

Voor de nog uit te voeren werkzaamheden in en rondom de Empese en Tondense Heide is een inrichtingsplan in ontwikkeling. Dit inrichtingsplan heeft alleen betrekking op deelgebied 1 en 3 van het voorliggende plan. In dit inrichtingsplan worden naast de maatregelen vanuit de gebiedsanalyse, maatregelen opgenomen die worden uitgevoerd ter realisering van het GNN. In navolgende afbeelding is het concept inrichtingsplan weergegeven, welke een impressie geeft van de uit te voeren maatregelen.

Maatregelenkaart met globale begrenzing plangebied (rode lijn), bron: concept inrichtingsplan d.d. januari 2016

In de omgeving van deelgebied 1 zien de maatregelen op het verleggen van de Veldbeek en het verhogen van de drainage basis. Daarnaast is voor herstel van het ecologisch systeem de demping van alle interne waterlopen nodig. Voor het verschrallen van de bodem wordt tot slot de totale fosfaatrijke toplaag afgeplagd en worden mogelijk de waterpeilen in het gebied aangepast. In het voorliggende plangebied zijn de volgende maatregelen gepland:

Maatregelen
afgraven fosfaatrijke bouwvoor
aanleggen en verwijderen van kades
aanleggen van een waterloop
dempen, greppel, sloot en/of waterloop (waaronder het dempen van de Veldbeek)

Het verleggen van de Veldbeek door het dempen en opnieuw aanleggen van deze watergang, wordt in dit deelgebied uitgevoerd in het kader van de gebiedsanalyse. Daarnaast wordt in dit kader een watergang dwars op de Veldbeek verondiept. De overige maatregelen worden uitgevoerd in het kader van het GNN, waaronder het dempen van andere sloten, greppels en waterlopen.

In de omgeving van deelgebied 3 zien de maatregelen op het gedeeltelijk verondiepen en gedeeltelijk verleggen van de zuidwestelijke hoofdwaterloop en het toevoegen van de gronden ten noorden van de verlegde waterloop aan het natuurgebied. Daarnaast wordt met het verleggen van de watergang de drainagebasis van deze watergang verhoogd. In dit deelgebied zijn de volgende maatregelen gepland:

Maatregelen
verondiepen waterloop
aanleggen waterloop
herinrichten van de gronden (nog nader te bepalen)
dempen, greppel, sloot en/of waterloop

Plan Voskamp

In deelgebied 2 aan de zuidoostzijde van de Empese en Tondense Heide is een aantal percelen particulier in eigendom. Op deze gronden wordt in het kader van de ontwikkeling van het GNN met behulp van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) het huidige gebruik als landbouwgrond omgezet naar natuur. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het tegengaan van verdroging in de Empe-se en Tondenseheide en het bijdragen aan een verbinding met het Landgoed Voorstonden. In dit deelgebied vinden geen PAS-maatregelen plaats. Voor de natuurontwikkeling op deze percelen is een inrichtingsplan opgesteld (zie navolgende afbeelding). In dit deelgebied zijn de volgende maatregelen gepland:

Maatregelen
graven twee poelen
afgraven verrijkte toplaag
verbreden van greppels
planten van singels, struweel, 25 hoogstambomen en 20 knotwilgen

Bij de inrichting is de knoflookpad als gidssort aangehouden. Deze soort heeft speciale aandacht in deze naturomgeving en is een symboolsoort in de gemeente Brummen.

Inrichtingsmaatregelen natuur in het deelgebied 2 plan Voskamp (bron: inrichtingsplan SKNL, plangebied Voskamp, Empese en Tondense Heide)

3 Archeologie beleid

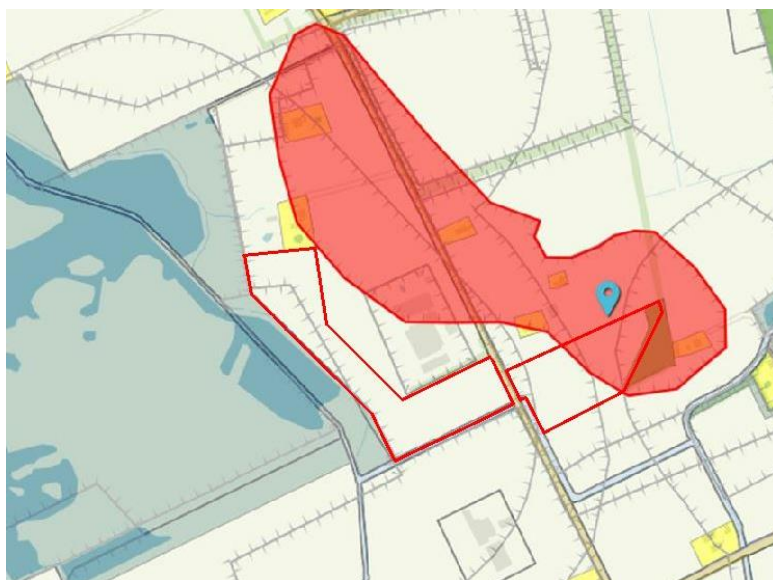
3.1.1 Europees en rijksbeleid

Door ondertekening van het verdrag van Malta (1992) heeft Nederland zich verplicht om bij ruimtelijke planvorming nadrukkelijk rekening te houden met het niet-zichtbare deel van het cultuurhistorisch erfgoed, te weten de archeologische waarden. In de Erfgoedwet, die op 1 juli 2016 in werking is getreden is geregeld hoe met in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische waarden moet worden omgegaan. Op grond van het overgangsrecht van deze wet zijn de bepalingen uit de Monumentenwet 1988 van kracht gebleven totdat de Omgevingswet in werking treedt. Het sterven is om deze belangen tijdig bij het plan te betrekken. Bij ingrepen waarbij de ondergrond wordt geroerd, dient te worden aangetoond dat de eventueel aanwezige archeologische waarden niet worden aangetast.

3.1.2 Gemeentelijk beleid

3.1.2.1 Bestemmingsplan Buitengebied 2008

In het bestemmingsplan Buitengebied 2008 van de gemeente Brummen zijn delen van het buitengebied aangemerkt als gebied met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Daarnaast zijn de AMK-terreinen aangeduid. Dit zijn terreinen waar in het verleden reeds archeologische vondsten zijn gedaan. Om te voorkomen dat er ingrepen kunnen worden gedaan die schadelijk zouden kunnen zijn voor het historische bodemarchief, is in het bestemmingsplan een aanlegvergunningstelsel (thans een omgevingsvergunningstelsel voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden) opgenomen.

Uitsnede verbeelding bestemmingsplan Buitengebied 2008 met globale aanduiding plangebied (rode lijn), bron: ruimtelijkeplannen.nl

Toetsing

In deelgebied 2 ligt een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Voor het uitvoeren van werkzaamheden in gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde is in het bestemmingsplan een aanlegvergunning-

gen stelsel (tegenwoordig omgevingsvergunningstelsel) opgenomen voor het uitvoeren van de volgende werkzaamheden:

- ophoging, egalisering van gronden en afgraven van de bodem;
- aanleggen en verharden van wegen, het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- aanleggen en dempen van watergangen, sloten en andere waterpartijen;
- werken en werkzaamheden die de waterhuishouding beïnvloeden, zoals bemalen, onderbemalen, het slaan van putten;
- aanbrengen van ondergrondse leidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;
- diepploegen.

Een aanlegvergunning is niet nodig voor werken die in overeenstemming zijn met het landschapsbeleidsplan (2008) en de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000.

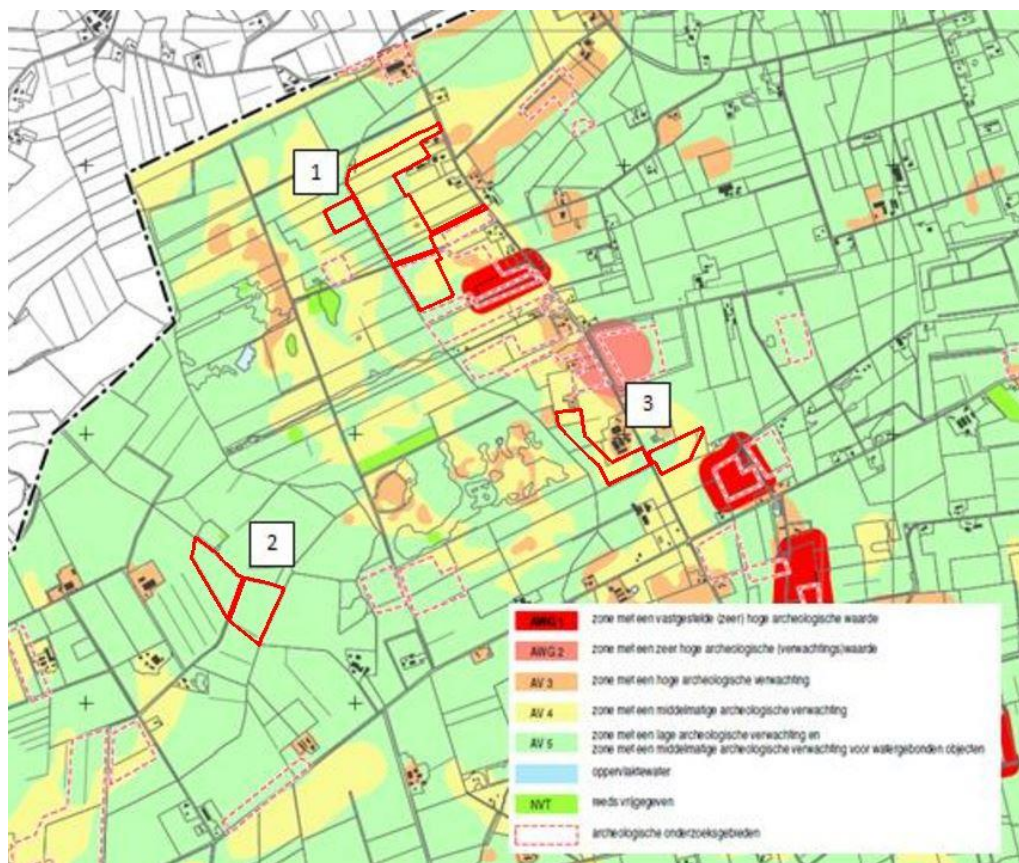
De werkzaamheden die in het plangebied worden uitgevoerd zijn in overeenstemming met het landschapsbeleidsplan en de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Dit betekent dat een aanlegvergunning niet nodig is voor de werkzaamheden.

3.1.2.2 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart

Algemeen

Op 2 oktober 2014 heeft de gemeenteraad van Brummen de Beleidsnota archeologie vastgesteld. Bij nieuwe ontwikkelingen moet daarom ook worden getoetst aan dit beleid. Onderdeel van dit beleid is het vaststellen van een archeologische waarden- en verwachtingenkaart en een archeologische beleidskaart.

De archeologische waarden- en verwachtingenkaart van de gemeente Brummen heeft betrekking op het hele grondgebied van de gemeente. De kaart geeft inzicht in de bekende en te verwachten archeologische waarden van de gemeente en koppelt deze aan adviezen voor gemeentelijk archeologie beleid. Voor toepassing op beleidsmatig, gemeentelijk niveau moeten deze adviezen vertaald worden naar een gemeentelijke archeologische beleidskaart en gekoppeld worden aan de beleidsnota Archeologie.

Beleidskaart bij gemeentelijk archeologiebeleid Brummen met aanduiding plangebied (rode lijn)

Toetsing

Het plangebied ligt gedeeltelijk in een zone met een middelmatige archeologische verwachting (AV 4) en een zone met een lage archeologische verwachting en met een middelmatige archeologische verwachting voor watergebonden objecten (AV 5).

AV 4 gebieden hebben op grond van geomorfologie, grondwatertrap en bodem en op grond van minder veel bekende vindplaatsen in vergelijkbare omstandigheden, een middelmatige kans op archeologische resten in de bodem. Het gemeentelijk beleid in deze gebieden is het streven naar behoud in huidige staat. Een inventariserend archeologisch onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 1.000 m² en de diepte van de ingreep dieper rijkt dan 30 cm onder maaiveld.

AV 5 gebieden hebben op grond van geomorfologie, grondwatertrap en bodem en op grond van weinig bekende vindplaatsen in vergelijkbare omstandigheden, een lage kans hebben op archeologische resten in de bodem. Hieronder vallen ook de gebieden met een verhoogde kans op archeologische off-site resten (met bijzondere vondstcategorieën, zoals bruggen, dammen, fuiken en rituele deposities). Aangezien de onderzoeksverplichting hetzelfde is, zijn deze categorieën samengevoegd. Het gemeentelijk beleid in AV categorie 5 gebieden is dat er geen noodzaak is tot het streven naar behoud in huidige staat. Een inventariserend archeologisch onderzoek is verplicht (volgens Richtlijn Archeologisch Onderzoek) als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 2.500 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 30 cm onder maaiveld.

4 Conclusie en advies

In het plangebied worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd die mogelijk van invloed zijn op de archeologische waarden in het gebied:

- afgraven fosfaatrijke bouwvoor;
- aanleggen watergang;
- graven twee poelen;
- verbreden van greppels;
- planten van singels, struweel en bomen.

Op basis van het bestemmingsplan Buitengebied 2008 geldt geen onderzoeksverplichting in het plangebied.

Het gemeentelijke archeologiebeleid is in 2014 opgesteld en bij nieuwe ontwikkelingen moet worden voldaan aan dit beleid. In het plangebied liggen gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde, dit betekent dat indien de werkzaamheden gezamenlijk een oppervlakte hebben van meer dan 1000 m² en dieper reiken dan 30 cm een inventariserend archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Geadviseerd wordt om het inventariserend archeologisch onderzoek uit te voeren gedurende het proces om te komen tot een inrichtingsplan. Mogelijk kunnen door aanpassingen in het inrichtingsplan onderzoekskosten voor aanvullend onderzoek worden voorkomen.

.